

Mátyus Melinda

DOBOZOS KÉPEK KÖNYVE

Újraolvasom, *Mondhatja-e az alkotó az alkotójának, nem ő alkotott engem, vagy a fazék a fazakasnak, nem ért a dolgához, és én rávágom, ámen, ámen,* és utánam mindenki, hogy ámen, mostanában így szoktam, elismétlem az alapigét, és hirtelen fejezem be, vigyétek, fogyasszatok, éjjetek benne, ízlésetek szerint.

A záróéneknél tartunk. Nélkülem is megy, a végére általában valami könnyűt diktálok. Nem zsoltárt. *Kövesd a Jézust, / Hű Jézusom kezébe, ilyesmiket.*

A gyülekezet rémüldöző kórussá változik, csak mozgatom a számat, á, e, e, és az arcokat nézem, *Közel van Ő, hogy megáldana, ha majd büntől tisztán, szabadon, szabadon fogad ölébe, az égi hon, Jézus szavára jöjj, édesen mondja, jöjj, ó, mi szép s dicső lesz egykoron.*

De most is anyámat hallok. A szószéken is. Az esti és mai reggeli pánikos hangját, el tudod képzelni, csak fekszik és nem beszél, egész este ezt ismételtette, nem mozog, nem beszél. Nagymama két napja nem beszél.

Ma reggel is telefonált, pedig anyám ilyenkor soha. Vasárnap reggel nem lehet. Vasárnap tündököltetni kell az Igét, megragyogtatni és szerteszét küldeni, a padok felé, kihasználva a fénytörést, és a női fülek hegyére irányítani, a fülbevalók váljanak le, és az arcok piruljanak.

Vasárnap nehézségeim fennakadnak anyám reggeli szívében.

Vasárnap reggelenként ő is öltözik. Amikor én is. Az egész készülődést végigimádkozza, öltözik, és közben, hogy *Drágaúrjézus, legyen felemelő és kedves.*

Én legyek szép és felemelő és kedves, és a prédikáció, anyám minden kimondott és magában futtatott mondata és a tekintete körülöttem mozog, még tőlem négyszáz kilométerre is, a kapuból visszazalad apámhoz, ne feledd, fél tizenegy. Apám már tudja, akkor kezdődik a prédikáció. És apámnak megígéri, fél tizenegyig tizenegyig svungban imádkozik.

Az én életem, az én prédikációm, mondtam apámnak, mikor leadta a drótot, hogy anyám minden vasárnap előveszi a ruháit, a cipőjét, de percről

percre egyre izgatottabb, a szája is fennakad, alig mozog, Melinda mindjárt prédikál. És beszürkül.

Hadarja apámnak, csak ne legyen gyors, ne legyen halk, én ne legyek gyors és halk, és ne használjak furcsa szavakat, és húznék középhosszú szoknyát.

Mint más lelkésznök. Mindig egykor hív, milyen cipőben voltam, és az igém, Ószövetség, Újszövetség, prófétai vagy valami kellemesebb, ugye nem hadartam.

De reggel soha. Szombat este többször, hogy legyek lelkiismeretes, visszatér a hetemre, bibliaórák, családlátogatás, hány családhoz jutottam el, nem elég, Melinda, vigyázz, vigyázz, de mire vigyázzak, anyám a híveket említi. Milyen véleménnyel vannak.

A körömfestésem. Az excentrikus hajam.

Pedig nem ez a legnagyobb baja. Házasságon kívül nem lehet férfival. Még hozzá parókián. Házasodjatok össze! De nem vagyok biztos magamban. Benne sem. Akkor miért csinálod? Én miért csinálom? És hiába hagyott el, váratlanul, egyik napról a másikra, és hiába kerültem ágyba, anyám továbbra is a bűneimmel kel és fekszik. Oda a lányságod, és nem vagy férjnél.

Csúnya vége lett, mondtam anyámnak.

Oda a lányságod, a szüzesség. Az érintetlenség lebegése.

Vége mindennek.

Ha nem így volna, ahogy van, én repülhetnék. Tiszta testtel az ember szárnyra kelhet, magasból lenéz, de nem szédül, nem lankad.

Régóta nem kötök semmit az orrára.

Mire anyám felöltözik, én is, mire anyám elindul, én is, rendszerint fekete, szűk nadrágba bújok, és fekete balerina, nyáron jöhet fekete póló, az is szűk, és ősztől blézer. Már nem bokáig érő szoknyákba.

Mióta állt, és csak nézett, és megforgatott, tudom, hogy mi számít. Nem a lapos fenék, a túlnőtt mellek és hájügyek, már nem ezekre figyelek. Mert amikor fekete, bő nadrágban és fehér pólóban álltam előtte, és csak tartotta a csípőmet, és forgatott, és a tenyerével mutatta, hol vagyok gyönyörű, de tulajdonképpen mindenhol, és utána fekete ruhába bújtam, hogy forogjon rajtam az anyag is, hogy legyen értelme a forgatásomnak, és azt mondta, a gyönyörűségemre nincsenek is szavak. Azóta.

Anyám a hálósobában vetkőzik és öltözik, a gyerekkori szobám mellett, és háromnegyed tízkor indul. Beül a padba. Ül. Én is megérkezem, és a templomajtóban állok. Rendületlenül várom a híveket.

De tegnap este végig Nagymamáról, és az orvos, kérdeztem, anyám nagyon rosszat sejt, és az orvos, kérdeztem, az orvos furcsákat, hogy Nagymama a mennyek előszobájában sétálgat, agyoncsevegi magát, ez megbolondult?, kérdezem. A régi barátnőivel cseveg, és Imrével, és nem rossz hely az.

Tényleg ezt mondta?, kérdezem, és Édesistenem, hogy nem nyugdíjazták, de anyám szerint jó orvos, nagy-nagy tapasztalattal.

Melinda, gyere haza! Hátha ti ketten. Ti mindig.

Mi ketten, Nagymamával.

Mi lesz velem? Nagymamának akartam elmondani, egyedül neki lehet, megint belesodródtam. Jaj, Nagymama!

Ő pislogna, a közepében vagyok, mondanám, ha minden a régiben volna Nagymamával, mondjuk a tegnapelőtti állapotában, és elmondanám részletesen, a slamasztika közepében, megkérdezné, minek a közepében. És ezen agyalnék én is, hogy minek a közepében. Hogy látást, hallást elveszítsek, és hazavezetni is alig, nahát, mondaná.

Nagymama szerelempárti. Nagymama és nagyapám, Nagymama és Dósa Imre, és kettejük örök és nagy szerelme, kezdettől szinte az idők végéig. A mi családukban úgy alakult, egyedül Nagymama. Hiába jött a háború és a jéghideg Don és vitte nagyapámat, mert korábban megálltak a kétágú templom közepén, és az úrasztal előtti perzsán rámondták, hogy ámen, ámen, és Istenengeműgysegéljen, és azóta semmi nem változott.

Az orvossal álmodtam. A sztetoszkópját Nagymama szájára szorította, miközben tömegeket vigasztalt, keresztül-kasul, örökélet és mennyország, én könyörögtem, ne tenyereljen az én kompetenciámba, letérdeltem, nagyon kérem, kikérem, az én kompetenciámba.

És ma reggel anyám újból, hogy el tudod képzelni, nem beszél, nem mozog. Csak fekszik.

De mióta. Mióta nem beszél és nem mozog.

Kihirdetem a legfontosabb tudnivalókat. Előszöris, nem halt meg senki. És jövő héten minden elmarad.

Lesietek a szószekekről, kifelé többen puhatolóznak, a házi bibliaórák, azok is, mondom, és a vallásórák, igen, és vajon a kórus. Mindenkiel kezét fogok, valaki rákérdez, de ugye nem betegség.

Arról dalolj, jőme, arról dalolj jőme, hogy mit szeretne a lány, mire vágyik a lány, szép ruhát szeretne, az a vágya, itt a szabó, megcsinálja, most Nagy-

mama kicsi előszobájában énekelem, öt és fél négyzetméter és elég sötét is, mindigis a kedvenc játékunk volt, mert Nagymama legkedvencebb éneke, én megállok az ajtóban, ahogy mindig is, és a megszokott ritmusban haladok, ahogy szoktuk, két szótag, egy lépés, variálgatok is, néha megbillentem vagy teljesen átbillentem a hangot, arról dalolj, jóóme, Jómeeee.

És billegetem az egész éneket. A szomszéd bekopog, vigyázzak, mert nem beszél, nem mozog.

Nagymama tömbháza a tizenhétből a negyedik.

Anyám a faluból költöztette ide. Összeszedte a ruháit, a legfontosabb és legkisebb bútordarabokat, és berendezte a tömbházlakást, és ennek már húsz éve.

Blokk, mondta Nagymama.

Szép fehér, válaszolt anyám.

Anyám egy hónapon át gyomrozta. Kicsi fürdőváros, mondta. Megszokod. Miután Nagymama végre felköltözött, anyám felkutatta a kisvárosunkban élő kibédieket, Nagymamát is magával hurcolta, látod, itt is, és itt, harmadik emelet, de lift az nincsen, és Nagymama nem akart lépcsőzni, úgyhogy álltak az út közepén, és nézték az ablakokat. Majd kinéznek, de nem néztek, mikor kirázzák az abroszt, mondta anyám, és hangosan felköszönünk, javasolta, és kiáltjuk, hogy Dósa Ida Rétfalából, Dósa Sulya Ida vagyok. És lesz egy barátnőd.

Csak gondolok egyet, és felszaladok anyámhoz, mondta anyám, mert én a költöztetés ellen érveltem, kitartóan, de kivenni a házából és a kapun végleg kihozni. Ahol nagyapámmal csókolóztak.

De anyámnak ezentúl nem kell folyton buszozni. Mert minden héten ez ment, hétvégén buszra ülni és irány Kibéd. Nem bírja tovább. Az ő anyja.

Az éneket Kolozsváron tanulta Nagymama, a második szolgálati helyén, az első Dés volt, és jött Kolozsvár, a Magyar utca 5. Először Désre ment, mert nagyapám is Désre, és Nagyapám is szolgálni. De Palotás Márton százados tiszti szolgálja lett, és elmentek a háborúba, Palotás Márton és Dósa Imre. És a százados hiába ígérte meg Nagymamának, mégpedig úri becsülettségére, hogy egy-két hónap az egész, és jönnek, nagyapám testét elnyelte a Don. Hol hagyta Imrét?

A nagy víznél, mondta a tiszt Nagymamának. A Donnál. Imrét, Imrét hol. A Donnál maradt.

Mocsaras és utálatos vidék, pfúj, nagy jégdarabokkal, a martja is lehetetlen. Csúszós, túl magas.

Anyám Nagymama hasában tiltakozott, és Palotás Márton jól tudta, mert egy hónap, és anyám megszületett. Mégis kizárólag Nagymamával beszélt. És Nagymama kérdéseire sem válaszolt kielégítőn. Nem megígérte az úr, hogy hazahozza? De Nagymama ezt nem értheti. Nagymamának fogalma sem lehet erről. Mert van a háború és van a Don. Nem is folyó, valami jeges-vizes egyveleg. A kiterjedése ráadásul végtelen. És mocsaras.

A mocsár nem jegesedik, vélte Nagymama.

És ez a vizes-mocsaras-jeges egyveleg mindenestől elnyelte Imrét.

Mi? Mi nyelte el? A víz vagy a jég. Vagy a mocsár. És mit jelent ez a szó, hogy egyveleg. A víz vagy a mocsár?, kérdezte Nagymama, vagy a jég, és ez a mindenestől, ez mit jelent, esetleg látta az úr, hogy a víz, szóval ez az egyveleg, a fejét, valamijét.

Miért nem húzta ki?

Ezenkívül képzelje el Nagymama a világvégét, az volt, világvége és tűzhányós köd. De ő hogy menekült ki ebből a világvégéből? A tűzhányós ködből.

Palotás Márton hazaérkezésétől számítva valahányadik napon Nagymama elhagyta a házat, nem bírtam látni a képét, mondta.

És az új helyen családtagnak számított, rengeteget is tanult, gyümölcslevest, portörleszt, a benti pisilést is, a véce a folyosó végén volt, kileste, mikor szabad, és futott. Az asszonya mint Karády Katalin, mély hanggal és könnyű, tergálszoknyákban. Tavasszal drapp cipő.

Nagymama szült, és valamennyire megkönnyebbült, utána anyámmal ketten várták nagyapámat, ugye emlékszel?, kérdezte anyámat.

Az új gazdája nőorvos volt, egy szavát se higgye el maga, mondta Nagymamának, ennek a Palotás Mártonnak, de ismeri-e, kérdezte Nagymama.

Mondja, milyen lehet, aki háborúzik? Kifényesítteti a csizmáját, és viszi a többieket is. Azt sem tudja, sírjon vagy röhögjön, de Nagymamára nézett, és nem röhögött.

A rendelőt is Nagymama takarította, a sok vért a vödörbe csavarta, és mikor véget ért a nap, és az úr a fogókat tisztogatta és rendezgette, előadta a legújabb híreket Nagymamának, mind biztatásokat.

Nem éppen mindig. Egyszer azt mondta, felejtse el Dósa Imrét. Szerencsére a másik nap egészen mást mondott, egy ekkora zűrzavarban minden megtörténhet, ilyen helyen csodák is.

De mondja el. Az emberek csak úgy kísétálhatnak a tűzvonalból. Szép libasorban. Mintha a Vörös-tenger közepén menetelnének.

Valahányszor ezt énekeltük, hogy *mire vágyik a lány* és így tovább, az ének második sorára Nagymamát elfogta a zokogás. Utána a pityeregés, végül a kacagás, és a három egyszerre, jaj, Melinda, Melinda, ismételtette. Most is ez lenne, ha beszélhetne.

Én ilyenkor teszem a süketet, és faképpel folytatom, mert kitapasztaltam, hogy javára válik az érzelmi lobogás. Megszépül az arca is. Amikor itt tartok, *mire vágyik a lány, szép cipőt szeretne, az a vágya, jön a suster, megcsinálja, kár fáradni, kár*, belőlem is kirobban a kacagás, és ölelkezünk.

Most nem pityereg, nem is kacag, a kanapén fekszik szegényke, a két cserepes jácint alatt, fehér és kék, anyám hozhatta, rendes körülmények között ott tartanánk: *itt a szabó, megcsinálja*, de nem beszél, nem mozog. Egy éve készülődöm, hogy bebújjak mellé, és mindent elmondjak, nagyon nagy baj van, kimondanám a részleteket, félek, hogy elmúlik, félek, hogy nem múlik el, és vajon mit lehet és szabad az én helyzetemben.

A kanapén magához ölelné, utána rövid szundikálás, és megismételném, nagy bajban vagyok, meginspektálná a hasamat, a fenekemet, itt is baj van?, kérdezné, csak a szerelem inai, megpaskolná a fenekemet, ha ő az igazi, a test hiába rángatózik vagy nehézkedik, mert a szív a sarkára áll, hirtelen, hátra se fordul. Mert a szív, mint Jézus, lódul, röpít.

Nagymama szakértő.

Itt csendet tartana, és nézné nagyapámat, aki ötvenegy éve a falra és a kredencre költözött, egyik képe a falon, egy másik a kredencen, és Nagymama közöttük légvonalban. A szerelem ösztüzében. A képeket összekötő egyenesből semmi pénzért nem mozdulna, itt eszik, alszik és olvassa Gárdonyi Gézát.

Nagyapám két nagyon is különböző szögből tekint Nagymamára, tiszta apád vagy, mondogatta Nagymama anyámnak, a kép alapján persze egyáltalán, de lehet egyetlenegy kép alapján ilyesmit megállapítani, és anyám természete is, ezt is mondta Nagymama, anyám a természetét is az apjától.

Az első hét év ismételtetéssel telt, visszajön, készítette anyámat a találkozásra. Tefeketeszemű kicsi Imre. Most Oroszországban fogoly. De ez megváltozik. A Don partján tartják, a jeges egyveleg közelében, ahol lefelé és szerteszét zuhan a víz, és könnyen az emberek hónalja alá nyúl. De Imrét jó emberekhez úsztatta. Még kenyeret kap, finom aludttejjel.

A hetedik évig kitartott a bizalom, ekkor elborult Nagymama hangja, a jeges Don elnyelte, mondta anyámnak, és nagyapámat sötétbarna rációkba költöztette. A falra és a kredencre. És nagyapám az üveglapon kersztül is ontotta a szerelmét, és Nagymama viszonzta, előtte vetkőzött és öltözött,

hálóing, kombiné, melltartó, esténként beszélgettek. Nagyapám csak őt inspektálta a mennyből.

Ha Nagymama most beszélne. Ha mozogna.

Csak vele lehet ilyesmikről. Anyám megfutamodik a testi párolgásoktól. Megcsiklantanám Nagymama talpát és hónalját, és rákezdenék az énekre.

Megkérdezném, mire vágyik a lány, mire is vágyik, és nagymama rákacagna, szép ruhára, szerelemre, hát megjöttél, Melinda, miért nem szóltál, francia krémest készítettem volna, kolozsvári, dupla krémest. Én a lényegre térnék, és beszélnék, közben tetőtől talpig rendbe hozna, levetné a ruhámat, kicserélné a ruhacipzárat, azt is ő szokta, én végig a kanapén kuporognék, betakarózva, de miért nem eszel krémest?, kérdeznék, erre mutatnám magam bugyiban és melltartóban, körbeforognék, látod, itt és itt, ezek a kritikus részek, a has vonalánál, és a fenék és a derék közötti átmenetnél, és általában véve is a hajlatoknál, nem is hajlat, óriási dudor. Húsáradás. A Singer varrógép kattogna, Nagymama varná a cipzárat, közben azt mondaná, a megoldás, hogy másfél krémest, a kettőből vegyek vissza egy felet.

Utána kutakodnánk a dobozos képek között. Találgatnám, ki volt boldog, és ki élt irtózatban. A kedvenc képpemmel kezdeném, a hatoslányossal. Amelyiken az a hat lány és közöttük a negyedik Nagymama. Te miért vagy fehérben?, kérdezgettem, hát mindenki fehérben van, válaszolta, nem igaz, mellényben vannak, és Nagymama mondta, hogy igen, lájbiban.

És rajtad nincs lájbi.

Bezárom az ajtót, ne jöjjön se szomszéd, se orvos. Anyám se.

Az asztalon a képes doboz a rokonokkal, mellette a Singer varrógép és a kanapén Nagymama, gyengén szuszog, és kizárólag nagyapámnak.

Megpróbálhatnám a másik játékot, a *Piroskásat és farkasosat*.

Ezt is találkozáskor szoktuk. Az ajtóból szólítgatnám, miért ekkora a füled és az orrod, a szemed, mindezt énekelve, egymáshoz érkeznénk, és Nagymama énekelné, hogy hamm, bekaplak.

Nagy bajban vagyok, mondom Nagymamának. Hátha hallasz.

Zavaromban leverem a képes dobozt, és a rokonok szétszóródnak a földön. Ez nem az elzárt doboz, mert újabban anyám kettőbe pakolta, az egyik az asztalon vagy a vitrinben maradt, a másik Nagymama szekrényének elzárt fiókjában, de miért?, kérdeztem, és kinek van kulcsa?

Nagymama nem rezzen. Becsontolódott a Drágajóisten mellé, világoszöld paplanhuzat alatt fekszik, az ünnepi drapp hálóingben, mindkettőt ő varrta, paplanhuzatot és hálóinget, a hálóing gallérjára lyukacsos csipkét

horgolt. A menyasszonyi ruhádat is meghorgolom. Csak fél évvel korábban szólj. Vagy már nem divat?, kérdezte.

Játsszuk az egymondatosat!

Beszélni kell, beszélni, elcsípni a lelkét a bőr alatt. Még ne induljon. Játsszuk az egymondatosat! Az eredeti szabállyal. Hogy átölelek, karral is, lábbal is, és egyikünk kimondja az első mondatot.

A pelenkabugyija száraz.

Azt az egymondatosat, hogy egy mondatot te és egyet én, biztatom, mindig te kezdted, a könnyebb szabállyal.

Az utolsó mondatból egyetlenegy szót ismételtünk.

És anyám leszólta, miféle játék ez, nehezsünk. Nekem fejlődni kell, és neked szikráztatni az agyadat, hadd szálljon a gondolkodásod.

De mi azért se. Hétfőtől péntekig végigszórakoztunk a falusi napokat.

Lássam a göndör kicsi fejedet, Melinda, ezzel indítottál. Én a tornára lavíroztam, a talajra és a gerendára, innen te a Donra, ezen belül a fulladásos halálra. Én a betegségre, mikor két és fél éves voltam, és apám futott, futott velem, te Imrére, hogy Imre fulladásos halált halhatott. A te nagyapád, mondtad.

Nagymama feje hideg, de nem sárga.

Mikor a fej besárgul, a rokonok már hiába sírnak, az agy átbillen a lélekbe, és a lélek nekirugaszkodik, huss. Ilyenkor engem hívnak, egyedül maga ért hozzá, mondják, mihez értek?, az átbillentéshez. És maga a lelkészünk. Hűségesen látogatta.

Megugrani innen, mihamarább, gondolom ilyenkor, fogom a kezüket, imádkozom és énekelek, általában hallelujásokakat. Kitartok.

A pupilla közepéből kicsi, de erős fényt küldenek, én erősítek, még erősebben szorítom az eltávozó arcot, a legvégén már két kézzel, a foguk saját húrukba vájódik, de szeretik, ne félj, ne félj, lamentálom, és bizvást bízzál, az időseket nem tegezem, indulhat, mondom, ott se fájdalom, se félelem, csak színarany utak mindenfelé. Az útkereszteződésekben nagy találkozások. Mikor a lélek megugrik, és testet kap, végleg indulnak, a lélek önfeledten örült szaltózásába kezd, és a látható test rothadásnak indul. És a halottak ezt a rothadást hagyják a rokonokra, hiába a szép folytatódás a sírnál.

Hogy feltámadunk.

A játékot Nagymamával nem eresztettük, kimaradt három kamaszkori év, és folytattuk, kombináltuk az egymondatosat az énekléssel. Innen én

kezdtém. *Arról dalolj, Jóme, arról, arról,* és Nagymama, hogy miről is, és mire vágyik a lány, szerelemre, válaszoltam.

És rendelkeztem, a szerelmet vidd tovább, a szabály, hogy egy szót, és Nagymama könnyedén, a szerelmet keresni kell, zörgetni, kajtatni, mondta, és vágyakozni rá.

Én a vágyakozást vittem, vágyakozás a szerelemre, mondtam. És az együttlétre. Erre Nagymama visszarepült Imréhez, mikor nem bírtak magukkal, egyszerűen nem, és nem maradt más megoldás, mint elszökni, de hová szökni, hová, körbenéztek, és csak egymást látták.

És felbátorodtam. Ha Nagymama ilyen nyíltan, pedig milyen öreg. Én is nagyot léptem.

A szökni vittem tovább.

A parókiára, oda szöktünk. Fogtuk egymás kezét, és bementünk a kapun. A hívek közül legalább négyen hallótávolságon belül voltak. Köszöntem.

Azóta a nagy szobában lakunk.

Nagymama megértette, már nem játék. De visszarángatott. Szoba, mondta. A szobát viszi tovább. Palotás Márton behívta őket a vendégszobába, kivörösödött a nagy arca, hogy képzelitek?, kérdezte, Nagymamától és Imrétől, hogy házasság nélkül és egy úri házban, itt csak a házasság szent kötelékében, mert Nagymama a cselédszobában lakott, és Imre a laktanyán, akkor hol találkozunk?, kérdezte Imre.

Játékban vagy?, kérdeztem Nagymamától.

Megérkezik anyám.

Összeszedjük a képeket, én a paplan alatt kotorászom, anyám a földről, elvinném a Családi Bibliát, elvihetem-e, kérdezem, és a másik képes dobozt. A Bibliára rábólint, be is csomagolja, a képes dobozra csak néz. Mondta már, rendszerezni akar. És ez nemcsak a képekre vonatkozik.

A kedvenc képem mégis a kezembe akad, úgy látszik, anyám a nyilvános dobozba sorolta. Amelyiken az a hat lány, és a negyedik Nagymama. A hatoslányos kép. Kibányászom Nagymama melltartójából, és hopp, bele a Családi Bibliába.

A képen Anna az első. Mert a legszebb. Nagymama mindig ezzel kezdte, Anna volt a legszebb az egész faluban, ismétetem utána, a képeket nézegettük, és soroltuk, Anna, Róza, mellette a leány, aki elköltözött, és utána én, mondta Nagymama, vagyis Nagymama és Ágnis és Sári, én ismétetem, Annanénje, Rózanénje, mellette a lány, aki elköltözött, utána te, Nagymama, és Ágnisángyó, és legvégül Sári.

Anna világszépe volt. Fényes.

Én is ilyen akarok lenni. Mint Annanénje.

Anyámmal megegyezünk este nyolcban, hogy váltom. Addig pihenjek.

Még kotorászunk kicsit a képes dobozban, kikeresem a lídiásat és ferenceset, Nagymama szüleit, és a fejéhez állítom, hogy hozzájuk érkezzen, magyarázom anyámnak. De ő másikat választ, a nagymamásat és imréset, amelyiken ők ketten vannak, de hárman, mert Nagymama már óriási hassal kapaszkodik nagyapámba.

Három napig leszek, mondom anyámnak.

Hazamegyek, apám a híreket nézi, teljesen fölöslegesen rohantam haza, ő megmondta szépen anyámnak is, olyan messziről hazarohanni. Mégiscsak négyszáz kilométer.

Felmutatom a családi Bibliát, megszereztem. És a csipke hárászkendőt is szeretném. Abba bugyolált reggelenként Nagymama, ő a kályha mellett térdepelt, én félálomban szundikáltam, és azt hitte, nem látom, fújta a tüzet és sírdogált, csodás vakációk voltak. Vajon létezik-e még az a hárászkendő. Apának fogalma sincs. Anyám egyfolytában lomtalanít.

Három napig maradok, mondom. Talán csütörtök reggelig.

És a régi képes dobozt is kérném. Az elzártat, a legrégebbi képekkel. Beszéljen anyámmal. Anyád anyja, mondja apám. És vannak képek, amelyekből anyám nem enged, tudhatom, ő sem érti, apám, de anyám árván nőtt fel, ez lehet a közön. Imre képei.

Én más véleményen vagyok, szerintem Annanénje. Mert anyámnak mindene a családi tisztaság, hogy legyünk szeplőtelenek. És Annanénje kilóg. De apám azt kérdezi, nem emlékszem, anyám havonta ment Annához, még engem is vitt. És mindig csokoládéval.

Ó, az más. Mert anyám irgalmas szamaritánus, szétosztja Jézus szavait. Utána persze megfojtja. Nézze csak meg, apám, ezt a képes dobozt, ahogy anyám megkaparintotta és elzárta, újabb és újabb szabályok, és mindegyik ugyanarra mutat, hogy nálunk márpedig minden rendben.

Én a nyári vakációkban a képesdoboz úrnője voltam. Behunyt szemmel kotorászhattam a dobozban, erős papundecli, mondta Nagymama, és mindent megengedett, mert gyengébb anyámnál, azért, gondoltam, vagy bizonytalan az élet dolgaiban, tettem-vettem a képeket, sárgás téglalapok, kisebbek és nagyobbak, vannak barnásak is, Nagymama is bekapcsolódott, kirakójátékoztunk a rokonokkal, miután mindent elvégzett, fahordást, mosogatást, a megfelelő képet kerestük, a férfiakat balra, a nőket jobbra, nem, legyen más szabály, mondtuk, a fiatalokat jobbra és az öregeket balra. Vagy

a kisebbeket. Nem, nem, a sárgásakat, az épeket, a gyűrűtteket, hármásokat, a párost, nem passzol, mondtam, nem passzentos, mondta Nagymama.

Este tízig összeraktuk a falut.

Két órát pihenhetek, és megkérem apámat, ha nem ébredek háromig, ébresszen, de apám nem akar, pihenjem ki rendesen magam. Vezettem.

Az ágyban kipakolom a családi Bibliát, és bekuckózom, amennyire csak lehet, Bibliástól-notesztől. A Bibliának viszont szaga van. Nem direkt kellemetlen, az a régi fiókos szag, Nagymama sem használta, a vitrinben állt, és egy másik Bibliát használt, kisebbet és a csinosabbat, ezt nem lehet reumásan tenni-venni.

Szent Biblia azaz Istennek Ó és Új Testamentumában foglaltatott egész Szentírás.

Magyar nyelvre fordítottatott Károli Gáspár által és Nagy Sándor, Pest, 1859.

És a hátsó lapokon a családi könyvelés, születések, halálok, házasságok. Két és fél oldal. A második oldal végéig dédanyám vezette, Lídia, innen viszont megváltozik az írás. Előbb Lídiának felfelé kacskaringózó betűi, utána Nagymama szerény utánzata, elleste a csíziót.

Kívülről ismerem a neveket, évszámokat, félálomban is felmondom, helyesírási hibáستól, mindenestől, minden család így csinálja, magyarázta Nagymama, az emberek beleírják a fontos dolgokat, életet és halált. Mert az életet a Drágajóisten adja. És hozzá jut vissza minden perc.

Nézeteltérés alakult ki közöttünk, mert mi van, ha nem szeretnénk visszaadni, az életet, magyaráztam. És ki nem állhattam, ha Nagymama nem válaszolt.

Azért mégiscsak furcsa, mondtam, hogy csak így beleírunk. Könyvbe nem írunk. Meséskönyvbe sem. Aláhúzni sem szabad, egy betűt sem, semmit, és hazudni, szemetet földre dobni, nyelvet ölteni.

Nézzem meg, én vagyok az utolsó, mutatta Nagymama,

Nagymamát nem lehet kizökkenteni, mi ilyenek vagyunk, beleírjuk magunkat a Bibliába. A prófétákba és az apostolokba kapaszkodunk, és senki nem tud kihúzni minket.

Nagymama szerint a Drágaúrjézus jó néven is veszi ezt a ragaszkodást. A kézírásokat is silabizáltuk, Lídia ékes kacskaringóit, Nagymama kezdőbetűit és a suta folytatást, valakinek be kellett írni, és kész, mondta, én a különbségekre figyeltem. Dédanyám helyesen írt, és ez virított, mert Nagymama egyáltalán. De hallgattam erről, egyenesen megdicsértem Nagymamát, szépen írsz. Végül is a betűket szépen kanyarította, és nem maszatolt.

Én például firkálok. Csúnyán írsz, Melinda, firkálsz, mint a fiúk, a tanító néni félrefordult, úgy utálta a füzetemet, embereld meg magad, a legjobb barátnőm és a szeretőm gondolkodás nélkül átvették a tanító néni szófordulatát, embereljem meg magam. És anyám és a francia tanárnő. Kivéve Nagymamát, apámat és az énektanárt.

Megvárjuk, hogy az írásod kifényesedjen, mondta Nagymama, akkor te is írhatasz.

De én nem akarok. Ide csak halált lehet. Nagymama erősködött, csak az utolsó lapra.

De másféléket is írunk. A legfontosabb történeteinket beírjuk a Bibliába. A második laptól az utolsó előtti lapig akárhová lehet. Eldugjuk a próféták közé. Vagy Mózeshez, Lukácshoz. A mondatainkat kicsúsztatjuk a lapszélre, és be a nyomtatásig. A kézírás és nyomtatás összesimulnak, ez a cél, a régi betű az újjal.

És belekerülünk.

Mikor írhatok én is? Ilyent. Mikor eljön az én időm. Mikor nagy leszek. Hány éves leszek, mikor nagy leszek?, kérdeztem, de Nagymama szerint a mi családukban ezt nem években mérik. Biztos konfirmációban. Nem konfirmációban. Akkor érettségiben.

Ha szeretőm lesz, beleírhatok, vágta rá Nagymama, de van szeretőm, már egy éve, és padtársak is vagyunk.

Nagymama lekváros palacsintát készített, és lefeküdtünk.